

4. ESKİ TÜRKÇE DEVRİ

Dilimizin Türk adıyla ve metinlerle takip edilebildiği gerçek bir devirdir. Zaman olarak 6. Yüzyıldan 10. Yüzyıla kadardır. İki döneme ayrılır:

- **KÖK-TÜRKÇE DÖNEMİ**

Köktürk döneminden kalan başlıca eserler Orhun Abideleri ile Yenisey ve Talas yazıtlarıdır. Orhun Abideleri veya diğer adıyla Köktürk Yazıtları bugünkü Moğolistan'ın Baykal Gölü güneyinde dikilmiş olan üç büyük taşın ibarettir.

732'de Kül-Tigin Kitabesi

735'te Bilge Kağan Kitabesi dikilmiştir.

724- 726 yılları arasında da Tonyukuk Kitabesi'nin dikildiği tahmin edilmektedir.

Not: Kül-Tigin ve Bilge Kağan Kitabeleri'nde konuşan, hitap eden Bilge Kağan'dır.

KÖK-TÜRK ALFABESİ (Runik alfabesi)

Bu kitabelerde kullanılan alfabe Kök-Türk alfabesi denir. Kimi kaynaklar, bunun İskandinavların atalarından esinlenme bir alfabe olduğu düşüncesiyle buna Runik alfabesi de derler.

34 ünsüz 4 ünlü olmak üzere 38 harften oluşur. Sağdan sola doğru yazılır ve kelimeleri birbirinden ayırmak için aralarına üst üste iki nokta konur.

1,22

Kül Tigin Yazıtı'ndan...

y :3,75, E:1,32-

ORHUN ABİDELERİ (MUHARREM ERGİN'İN "ORHUN ABİDELERİ" ADLI ESERİNİN ÖN SÖZÜ)

Türk medeniyetinin, yüksek Türk kültürünün büyük vesikası.. Türk askerî dehasının, Türk askerlik sanatının esasları.. Türk gururunun ilâhî yüksekliği.. Türk feragat ve faziletinin büyük örneği... Türk içtimaî hayatının ulvî tablosu.. Türk edebiyatının ilk şaheseri... Türk hitabet sanatının erişilmez şaheseri.. Hükümdarâne eda ve ihtişamlı hitap tarzı.. Yalın ve keskin üslûbun şaşırtıcı numunesi.. Türk milliyetçiliğinin temel kitabı.. Bir kavmi bir millet yapabilecek eser.. Asırlar içinden millî istikameti aydınlatan ışık.. Türk dilinin mübarek kaynağı.. Türk yazı dilinin ilk, fakat harikulade işlek örneği.. Türk yazı dilinin başlangıcını milâdın ilk asırlarına çıkartan delil.. Türk ordusunun kuruluşunu en az 1250 sene öteye götüren vesika.. Türklüğün en büyük iftihar vesilesi olan eser, insanlık âleminin sosyal muhteva bakımından en manalı mezar taşları.. Dünyanın bu gün belki de en büyük meselesi olan Çin hakkında 1250 sene evvelki Türk ikazı.. vs. vs.

 Resimde görülen Danimarkalı dilbilimci Vilhelm THOMSEN 15 Aralık 1893 'te Orhun Abideleri'ni çözdüğünü dünyaya duyurmuştur.

- **UYGUR TÜRKÇESİ**

745 yılında Kök-Türk Devleti yıkılır ve bölge Uygurların eline geçer.

Doğu Türkistan'daki Tarım Havzası'na yerleşen Uygurlar, Mani ve Buda dinlerine ait binlerce sayfalık telif veya tercüme eser basarlar. Matbaayı ilk kullanan Türklerin de Uygurlar olduğu bilinmektedir.

UYGUR ALFABESİ

Soğd alfabesinden geliştirilmiş olup 16 ünsüz, 5 ünlü olmak üzere 21 harften oluşur ve sağdan sola doğru yazılır.

Eserleri:

- **Altun Yaruk** (Altın Işık)

Budizmin 700 sayfalık mukaddes kitabıdır.

- **Sekiz Yükmek** (Sekiz Yığın)

Zengin kelime hazinesi, kısa cümleleri ve samimi üslubuyla Uygurlar arasında çok yayılmış dinî bir eserdir.

- **Kalyanamkara ile Papamkara Hikâyesi** (İyi Düşünceli Prens ile Kötü Düşünceli Prens)
- **İrk Bitig** (Fal Kitabı)

Her biri bir fal olarak nitelendirilen 65 paragraftan oluşur. “Şöyle bilin bu iyidir, şöyle bilin bu kötüdür” gibi hüküm cümleleriyle biter. Eser Kök-Türk alfabesiyledir.

“Ak benekli doğan kuşum ben. Sandal ağacı üzerinde oturarak mutluyum ben. Ança bilingler. Edgü ol”

ESKİ TÜRKÇE İLE BUGÜNKÜ TÜRKÇE ARASINDAKİ BAZI FARKLILIKLAR

- Günümüzde “g-” sesiyle başlayan kelimeler “k-“ sesiyledir:

kelmek > gelmek, köz > göz, kök > gök

- “d-“ ile başlayan kelimeler “t-“ iledir:

tag > dağ, teniz > deniz, tokuz > dokuz

- Bugün kelime başında, ortasında ya da sonunda yer alan “v” sesleri “b” iledir:

ab > av, eb > ev, sabaş > savaş, bar > var, sebinmek > sevinmek

- –an, –en sıfat-fiil (ortaç) eki –gan, –gen (-kan /-ken) iledir:

alğan > alan, bergen > veren, körgen > gören

- İsmi –e hâli Eski Türkçe döneminde –ga, –ge (-ka, -ke) iledir:

tagka > dağa, taşka > taşta, evge > eve

Şu üçü mutlaka aklınızda kalsın:

k > g, t > d, b > v ses değişiklikleri söz konusudur.

ORTA TÜRKÇE

[Eski Türkçe](#) ile Yeni Türkçeyi birbirine bağlayan geçiş dönemidir. Bu dönemde bütün Orta Asya'da kullanılan Türkçeye, "Ortak Türkçe" veya "Müsterek Orta Asya Türkçesi" adları da verilmiştir. Dilin dış tarihi bakımından bu devreyi İslamlığın kabulü ile girdiğimiz ve artık sürekli kalacağımız bir medeniyetin ilk eserleriyle başlatıyoruz ki, başlangıçta bu eserlerin dili geniş ölçüde Eski Türkçe özelliklerini korur.

A. KARAHANLI TÜRKÇESİ (Hakaniye lehçesi)

Karahanlılar ilk Müslüman Türk devletidir. Dolayısıyla eserler Türk-İslam kültürü çevresindedir.

Eserleri

- **Kutadgu Bilig - Yusuf Has Hacib**

"Mutlu Olma Bilgisi" anlamına gelir.

Bir tür siyasetnamedir. 1069-1070 arasında yazılmış 6645 beyitlik bir eserdir.

Dört kavram dört devlet adamıyla temsil edilir.

Adalet, **hükümdar**, **bey** tarafından temsil edilir.

Devlet, **vezir** tarafından temsil edilir.

Akıl, **vezirin oğlu** tarafından temsil edilir.

Kanaat ve akıbet **vezirin kardeşi** tarafından temsil edilir.

Eserin teması "ideal insan"dır.

Tavgaç Ulu Buğra Kara Han'a takdim edilmiştir.

Örnekler :

*İnsan nadir değil, insanlık nadirdir.
İnsan az değil, doğruluk azdır.*

*İnsan süsü, yüz; yüzün süsü, göz;
Aklın süsü, dil; dilin süsü, sözdür.*

• Atabetü'l- Hakayık – Edib Ahmed

"Hakikatlerin Esiği" demektir.

12. yy başlarında yazıldığı sanılan eser dörtlüklerden oluşur 484 mısradır.

Dinî, tasavvufi konuları işler.

Eserde iyilik doğruluk, cömertlik, bilgelik övülür, bunların karşıtları ise yerilir.

Yer alan görüş ve düşünceler ayet ve hadislerle desteklenmiştir.

"Cömertlik üstüne yok" dediği Dad İspehsalar Bey'e takdim edilmiştir.

*Ey dost, bilgi sahibinin izinden yürü.
Eğer konuşursan, sözünü bilerek söyle.
Cömert adamı öv, eğer öveceksen.
Cimriye ise en sert yay ile okunu nişan al.*

*Kemikte ilik gibidir insana bilgi,
İnsanların süsü akıldır. kemiğinki ilik.
Bilgisiz, iliksiz kemik gibi bomboş,
İliksiz kemiğe sunulmaz el.*

• Divanü Lügati't- Türk – Kaşgarlı Mahmud

"Türkçe Sözlükler Divanı" anlamına gelen ansiklopedik bir sözlük olup 319 sayfadır.

Türk dil ve edebiyatının, kültürü ve coğrafyasının emsalsiz eseridir.

Eserde 26 Türk lehçesinden örnek metinler vardır.

İlk Türk dünyası haritası da bu eserde yer almıştır.

Konu zenginliğiyle dikkat çeker.

1068-1072 yılları arasında yazılan eserin o günün halifesi M. Muktedi'ye takdim edildiği sanılmaktadır.

Yazılış Sebepleri

- "Türk dilini öğreniniz, zira bu millet için uzun bir saltanat mevcuttur." hadisinin gereğini yerine getirmek, Araplara Türkçe öğretmek için.
- "Türk dilinin Arap dilinden geri kalmadığı belli olsun diye..."

Örnekler :

Atasözleri

Avcı ne kadar al bilse, ayı o kadar yol bilir.
Ağılda oğlak doğsa, dere boyunda otu biter.
Evdeki buzağı öküz bolmas.
It ısırmaz, at tepmes teme.
Esende ivek yok.

- **Divan-ı Hikmet – Ahmed Yesevi**

Ahmed Yesevi 12. yüzyılda Batı Türkistan'da yaşamış bir şairdir. Şiirlerini hece vezniyle ve halk diliyle yazmıştır.

*Altmış üçke veti yasım bir künce vok
Vâ dirîğal Haknı tapmay könglüm sinuk
Yir üstüde "Sultan men" tip boldım ulug
Pürgam bolıp yir astığa kirdim mına.*

*(Yasım altmış üçe vardı, bir gün gibi!
Evvah, Hakkı bulmadıkca gönlüm kırık
Yer üstünde "Sultan benim" diye ululandım
Gamla dolup yer altına girdim işte.)*

B.HAREZM TÜRKÇESİ

Harezmi eski bir İran kavminin adıdır. Ceyhun Irmağı'nın sağ ve sol yataklarındaki bölgeye de bu ad verilmiştir. Bölge Türkler tarafından fethedilince burada Karahanlı, Kıpçak ve Oğuz Türkçesinin etkisinde bir lehçe oluşmuştur.

Eserleri

- **Nehcü'l-Feradis – Mahmud bin Ali** (Kerderli Mahmud)
"Cennetlerin Açık Yolu" demektir.
Kırk hadis kitabıdır.
Dört bölümden oluşur: Peygamberin hayatı, dört halifenin hayatı, İslamın esasları ve ahlaki meseleler.
- **Mukaddimetü'l-Edeb –Zemahşeri**
"Edebî Öğrenime Giriş" demektir.
1128-1144 tarihleri arasında yazılan eser Arapça kelime ve kısa cümlelerden oluşan pratik bir sözlüktür.
Beş bölümden oluşur: İsimler, fiiller, harfler, isim çekimleri, fiil çekimleri.
Divanü Lügati't-Türk'ten sonra Orta Türkçe döneminin kelime hazinesi en zengin eseri olarak kabul edilir.
- **Kıyasu'l – Enbiya – Rabguzi**
Peygamberlere ait kıssaların anlatıldığı Farsçadan tercüme bir eser, 1310 yılında yazılmıştır.

C.KIPÇAK TÜRKÇESİ

Hazar Denizi ile Karadeniz'in kuzeyine göç etmiş Türk boylarını

oluşturduğu yazı dilidir. Kuzey Türkçesi de denir. Kıpçakça, Mısır Memlûklularının kullandıkları dil için de kullanılır.

Eserleri

- **Kodeks Kumanikus** (Kumanlara Ait Bilgiler)

Kıpçak Türkçesini öğretmek ve Hristiyanlığı yaymak amacıyla Venedikli tüccar ve Alman misyonerler tarafından derlendiği sanılmaktadır. İki ayrı bölümden oluşur:

- İtalyanca Kodeks : Latince- Farsça- Kıpçakça sözlük parçası bulunur.

- Almanca Kodeks : Almanca – Kıpçakça sözlük parçası yer alır. Eserde Hristiyanlığa ait ilahi ve dualarla birlikte bilmecelere de yer

verilir.

Biti biti bitidim
Beş ağaçka bitidim
Könesuum yuurdum
Kök vibekim cırmadım
Ol nedir?
Yir icer vinine kirer.
Ol nedir?

- **Gülistan Tercümesi**

İranlı şair Sadi'nin eseri Saraylı Seyf tarafından tercüme edilmiştir.

- **Hüsrev ü Şirin**

İranlı şair Nizami'nin eserinden Kutb tarafından tercüme edilmiştir.

- **Kitabü'l- İdrak li Lisanü'l-Etrak** (Türk Dilini Anlama Kitabı)
Türk dilinin bilinen ilk gramer kitabıdır. Mısırlı Ebu Hayyan tarafından Güney Kıpçakçası ile kaleme alınmıştır.

D.ESKİ ANADOLU TÜRKÇESİ

13 . yüzyılla 15. yüzyıllar arasını kapsar.

- **Selçuklular Dönemi Türkçesi**

İlimde, medresede, şeri işlerle dış yazışmalarda Arapça, kültür ve edebiyat dili olarak Farsça kullanılmıştır.

Eserleri

Carhname – Ahmed Fakih
Yusuf u Zeliha – Sevyad Hamza
Mesnevi – Mevlana
Mevlana ve Sultan Veled'in *Türkçe şiirleri*

- **Anadolu Beylikleri Dönemi Türkçesi**

Türkçe ilk kez bu dönemde 1277'de Karamanoğlu Mehmed Bey'in fermanıyla resmî dil olarak ilan edilmiştir.

"Bugünden sonra hiç kimse kapıda, divanda, mecliste ve dışarıda Türk dilinden başka söz söylemesin..." (13 Mayıs 1277)

- **İstanbul'un Fethine Kadar Olan Osmanlı Dönemi Türkçesi**

Edebiyatımız Arap ve İran edebiyatının tesirindedir. Söz konusu edebiyatların türleri taklit edilmiş ve divan edebiyatı oluşmaya başlamıştır.

Eserleri

Garibname – Âsık Pasa
Fakrname – Âsık Pasa
Risaletü'n-Nushivve – Yunus Emre
Divan – Kadı Burhaneddin

Kitab-ı Dede Korkud âlâ Lisan-ı Taife-i Oğuzan- Dede Korkud
Dede Korkud Kitabı, bir ön söz ile 12 hikâyeden oluşur. Oğuz Türklerinin iç ve dış mücadelelerinin anlatıldığı kitabın Dresden (12 hikâye) ve Vatikan (6 hikâye) nüshaları vardır. Dili, Azeri lehçesine daha yakındır.

Vesiletü'n- Necat (Mevlit) – Süleyman Çelebi
Harname - Sevhî

6. YENİ TÜRKÇE DEVRİ

15.yüzyıldan 20.yüzyıla kadar olan devirdir.
İki ayrı kolda varlığını sürdürür.

- **ÇAĞATAY TÜRKÇESİ (DOĞU TÜRKÇESİ)**

Bu Türkçe Doğu Türkistan'da, Hindistan, Kazan ve Kırım'a kadar bütün Türk dünyasının ortak yazı dili hâline gelmiştir.

Eserleri

- **Muhakemetü'l- Lügateyn – Ali Şir Nevai**

"İki Lügatin Karşılaştırılması" anlamına gelir. Türkçe ile Farsça karşılaştırılmıştır. Ali Şir Nevai, Türkçenin Farsçadan incelikli bir dil olduğunu örneklerle kanıtlamaya çalışır.

“Sart ilinin köpü, belki barçası yimekni hem içmekni ‘hordeni’ lafzı bile eda kılurlar. Ve uluk kardaş ve kiçik kardaşni ikilesin ‘birader’ dirler ve Türkler ulugni ‘aga’ ve kiçikni ‘ini’ dirler ve alar uluk, kiçik kız kardaşni hem ‘hâher’ dirler ve bular ulugni ‘ikeci’ ve kiçikni ‘singil’ dirler.”

- **Babürname – Babür Şah**

Hatıra türünün dünyadaki ilk örnekleri arasında olması dolayısıyla önemlidir.

“Vekayi” adıyla da bilinir.

- 3. **Şecere-i Terakime - Ebü'l-Gazi Bahadır Han**

- 4. **Şecere-i Türk - Ebü'l-Gazi Bahadır Han**

“Türkmenlerin Şeceresi (soy ağacı)”, “Türklerin Şeceresi (soy ağacı)”, anlamına gelen her iki eseri de Ebü'l-Gazi Bahadır Han yazmıştır. Çagatay Türkçesi 20.yüzyıldan sonra yerini Özbek Türkçesine bırakır.

- **OSMANLI TÜRKÇESİ (BATI TÜRKÇESİ)**

13. yüzyıldan başlayıp günümüze kadar devam eden yazı dilidir.

- **Başlangıç Dönemi**

16. yüzyıla kadar devam eden dönemdir. Osmanlı Türkçesi bir imparatorluğun devlet dili olmuş fakat ilim ve edebiyat dilinde Farsça ve Arapça ön plana çıkmıştır. Bu dillerle eser vermek övünç kaynağı olmuştur.

- 2. **Klasik Dönem**

16.yüzyıldan başlayıp 19.yüzyılın ortalarına kadar devam eden dönemdir. Daha önceleri Arap ve Acem edebiyatını taklit eden edebiyatçılarımız bu dönemde onları geride bırakacak düzeyde eserler vermişlerdir. Ama dilde Arapça ve Farsça o kadar yoğunlaşmıştır ki Türkçe unsurlar ikinci plana düşmüştür.

Fuzulî, Baki, Nedim, Nef’î gibi isimler bu dönemin şairleri arasındadır.

- **Yenileşme Dönemi**

19. yüzyılın ortasından 20. yüzyıla kadar sürmüştür. Bu dönemde Tanzimatla birlikte ortaya çıkan dil ve edebiyatta yenileşme, Batılılaşma hız kazanmıştır. Avrupa edebiyatından alınan roman, hikâye, tiyatro, makale, tenkit ve gazete yazıları bu dönemde ortaya çıkmıştır.

Tanzimat edebiyatçılarından Şinasi, Namık Kemal gibi yazarlar Türkçenin sadeleşmesine çalışmışlardır. Ziya Paşa, Muallim Naci, Necib Asım, Şemsettin Sami, Ahmet Mithat Efendi sadeleşmeden yanadırlar. Gazeteci kimliği ile Şinasi “saf Türkçe” söylemiyle öne çıkar.

Ancak daha sonraki dönemde Tefvik Fikret, A. Hamid Tarhan, Cenab Şehabettin, Halit Ziya Uşaklıgil, Mehmet Rauf gibi Servet-i Fünun’un önde gelen isimleri Tanzimatın başlattığı sadeleşmeyi sürdürmemişler, aksine Arapça ve Farsça sözlüklerden rastgele alınan kelimelerle garip tamlamalar oluşturmuşlardır. Ayrıca Fransızca deyimler Türkçeleştirilerek kullanılmaya çalışılmıştır.

Batı edebiyatının olayları edebiyatımıza girmiş. sone (iki dördlük ve iki üçlükten oluşan 14 dizelik bir [nazım](#) şekli), *terza-rima* (üçer mısralık bendlerle yazılmış bir nazım şekli) gibi.

Bu dönemde Osmanlı Türkçesinin yavaş yavaş koyuluğunu kaybederek çözülme

yoluna girdiğini görüyoruz.

7. MODERN (Çağdaş) TÜRKÇE

- **YENİ LİSAN HAREKETİ**

Ömer Seyfettin, Ziya Gökalp, Ali Canip (Yöntem), Âkil Koyuncu gibi isimler 1911 yılında Selanik'te Genç Kalemler dergisini çıkarmaya başlarlar. Dil ve edebiyatta millileşmeden yana olan bu isimler, tezlerini şu cümleyle ortaya korlar: Millî edebiyat ancak millî bir dille mümkündür. Yeni Lisan Hareketi, ismini Ömer Seyfettin'in yazdığı "Yeni Lisan" makalesinden alır. Makale imzasız çıkmış, imza yerine de (?) işareti kullanılmıştır.

Yeni Lisan Hareketinin Esasları

1. Yazı dilinin konuşma diline yaklaştırılması, İstanbul konuşmasının yazı dili hâline getirilmesi.
2. Arapça ve Farsça gramer kurallarının kullanılmaması, bu kurallarla yapılan terkiplerin kaldırılması. oluşturulacak tamlamalarda Türkçe kuralların işletilmesi,
3. Arapça ve Farsca kelimelerin Türkcede söylendikleri gibi yazılması.
4. Arapça ve Farsçadan dilimize girmiş ve uzun süre kullanılarak dilimize mal olmuş kelimelerin kullanılmaya devam edilmesi.
5. Öteki Türk lehcelerinden kelimeler alınmaması.
6. Dil ve edebiyatın doğu-batı taklitçiliğinden kurtarılması.

LİSAN

Güzel dil Türkçe bize,
Başka dil gece bize.
İstanbul konuşması
En sâf, en ince bize.

.....

Uydurma söz yapmayız,
Yapma yola sapmayız,
Türkçeleşmiş, Türkçedir;
Eski köke tapmayız.

Açık sözle kalmalı,
Fikre ışık salmalı;
Müterâdîf sözlerden
Türkçesini almalı.

.....

Yap yaşayan Türkçeden,
Kimseyi incitmeden.
İstanbul'un Türkçesi
Zevkini olsun yeden.

Arapçaya meyletme,
İran'a da hiç gitme;

Tecvîdi halktan öğren,
Fasîhlerden işitme.

.....

Tûran'ın bir ili var
Ve yalnız bir dili var.
Başka dil var diyenin,
Başka bir emeli var.

Türklüğün vicdânı bir,
Dîni bir, vatani bir;
Fakat hepsi ayrılır
Olmazsa lisânı bir.

Ziya GÖKALP

B.DİL İNKILABI

1928'de Latin alfabesi kabul edilir.
1932'de Dil İnkılabı ile yeni bir dönem başlar.

Dil İnkılabının Hedefleri

- Dilimizi Osmanlıcanın Türkçeye zarar veren pürüzlerinden kurtarmak, yazı dilinden Türkçeye yabancı kalmış olan unsurları ayıklamak.
- Aydınların dili ile halkın dili, konuşma dili ile yazı dili arasında Osmanlı Türkçesi dolayısıyla ortaya çıkmış olan açıklığı kapatarak dile millet varlığı içinde birleştirici ve bütünleştirici bir nitelik kazandırmak.
- Türk diline, yapı ve özelliklerine uygun bir gelişme yolu çizilebilir.
- Eğitim ve öğretimi millî terbiyenin gerekli kıldığı bir eğitim diline kavuşturmak.
- Türkçenin güzelliklerini ve zenginliklerini ortaya çıkarmak; dilimizi bir bilim kolu olarak ele almak ve üzerinde derinlemesine inceleme ve araştırma yapmak.
- Dile sözcük türetme imkânları bakımından işleklik kazandırarak dili bütün sözcük ve kavramları karşılayabilecek, işlek ve zengin bir kültür dili durumuna getirmek.

Dil İnkılabı Çerçevesinde Yapılan Çalışmalar

1929 yılında *Dil Encümeni* tarafından "İmla Lûgati" adı altında ilk yazım kılavuzu çıkarılır.

12 Temmuz 1932 tarihinde *Türk Dili Tetkik Cemiyeti* kurulur.

1932'de 1. *Türk Dil Kurultayı* toplanır. 26 Eylül ülkemizde "Dil Bayramı" olarak kutlanmaktadır.

1934'te 2. *Türk Dil Kurultayı*,

1936'da 3. Türk Dil Kurultayı düzenlenir.
Osmanlıcadan Türkçeye Söz Karşılıkları Tarama Dergisi çıkarılır.
Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu
Türkceden Osmanlıcaya Cep Kılavuzu çıkarılır.
Ancak Atatürk Tarama Dergisi ile Cep Kılavuzu'ndan memnun değildir:

"Memleketimizin en büyük bilginlerini, yazarlarını bir komisyon hâlinde aylarca çalıştırdık. Elde edilen netice şu bir küçük lügatten ibaret. Bu Tarama Dergileri ve Cep Kılavuzları ile bu iş yürümez Falih Bey; biz Osmanlıcadan ve Batı dillerinden istifadeye mecburuz."

1936'da Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi kurulur.
Atatürk tarafından 50 geometri terimi Türkçeleştirilir.

Atatürk'ün yazdığı *Geometri* kitabının 3. baskısına ait kapak görüntüsü

Geometri, Atatürk tarafından ilk defa Türkçe geometri terimleri kullanılarak 1936 yılının sonunda yazılmış olan 44 sayfalık kitap.

Atatürk bizzat kendisi bir geometri kitabı yazdı. Osmanlıca eğitimde kullanılan geometri tabirlerinin yerine Türkçelerini buldu. Bu terimler bugün de Türkçe müfredatta değişmeden kullanılan *boyut, uzay, yüzey, düzey, çap, yarıçap, kesek, kesit, yay, çember, teğet, açı, açortay, içters açı, dışters açı, taban, eğik, kırık, çekül, yatay, düşey, dikey, yöndeş, konum, üçgen, dörtgen, beşgen, çokgen, köşegen, eşkenar, ikizkenar, paralelkenar, vanal, vamuks, artı, eksi, çarpı, bölü, eşit, toplam, oran, orantı, türev, alan, varsayı, gerekçe* ... gibi kelimelerdir.